

Uzasadnienie

Na podstawie art. 13 ust. 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2024 r. poz. 1478) uznanie za rezerwat przyrody następuje w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska, które określa jego nazwę, położenie lub przebieg granicy i otulinę, jeżeli została wyznaczona, cele ochrony oraz rodzaj, typ i podtyp rezerwatu przyrody, a także sprawującego nadzór nad rezerwatem.

Propozycja uznania obszaru za rezerwat przyrody „Źródłiskowa Skarpa Jeziora Dołgie” zgłoszona została przez Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych w Szczecinie, w ramach inicjatywy „100 rezerwatów na 100-lecie Lasów Państwowych” oraz potwierdzona podczas wspólnych spotkań i lustracji RDOŚ w Szczecinie oraz RDLP w Szczecinie. Wielu aktualnych danych na temat siedlisk oraz flory proponowanego rezerwatu dostarczyło opracowanie sporządzone na potrzeby PZO dla obszaru PLH320050 Dolina Tywy (Pluciński 2021).

Obszar rezerwatu to bardzo dobrze zachowany żyzny kompleks leśny (głównie starodrzew) obejmujący fragment wzgórz morenowych oraz skarpe i brzeg rynnowego jeziora Dołgie (w zlewni Tywy) wraz z unikatowo rozwiniętymi, silnie wypiętrzonymi, zboczowymi torfowiskami źródłiskowymi z licznymi trawertynami. Do najcenniejszych elementów przyrodniczych rezerwatu należą: doskonale rozwinięte wiszące źródła z roślinnością ze związku *Cratoneurion commutati*, źródłiskowe łągi i olsy *Fraxino-Alnetum cardaminetosum*, dojrzałe żyzne buczyny *Galio odorati-Fagetum* oraz grądy *Stellario-Carpinetum*, pozostałości torfowiska alkalicznego z elementami roślinności ze związku *Caricion davallianae*. Rezerwat przyrody położony jest w granicach obszaru Natura 2000 Dolina Tywy PLH320050. W aspekcie rozpoznanych walorów przyrodniczych w rezerwacie występuje co najmniej 6 typów siedlisk przyrodniczych stanowiących przedmioty ochrony w wyżej wymienionym obszarze Natura 2000, są to: 9130 żyzne buczyny (*Dentario glandulosae-Fagenion*, *Galio odorati-Fagenion*), 9160 grąd subatlantycki (*Stellario-Carpinetum*), 91E0 łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*), 91F0 łągowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (*Ficario-Ulmetum*), 7230 górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk, 7220 źródła wapienne ze zbiorowiskami *Cratoneurion commutati*. Do głównych istniejących zagrożeń rezerwatu należą: zaśmiecanie brzegów jeziora przez wędkarzy. Do potencjalnych zagrożeń zaliczono: suszę oraz intensywną gospodarkę leśną prowadzoną w sąsiedztwie źródeł.

Powyższe uwarunkowania stały się podstawą klasyfikacji rezerwatu, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 30 marca 2005 r. w sprawie rodzajów, typów i podtypów rezerwatów przyrody (Dz. U. Nr 60, poz. 533), do rodzaju rezerwatów: Leśny (L). Ze względu na dominujący przedmiot ochrony: typ – Biocenotyczny i fizjocenotyczny (PBf) podtyp – biocenoz naturalnych i półnaturalnych (bp). Ze względu na główny typ ekosystemu: typ – Różnych ekosystemów (EE), podtyp – mozaiki różnych ekosystemów (me).

Według Ewidencji Gruntów i Budynków rezerwat swoim zasięgiem obejmuje działki ewidencyjne nr 252, obręb ewidencyjny Swobnica, gmina Banie własności Skarbu Państwa w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe oraz nr 731 (część) obręb ewidencyjny Swobnica, gmina Banie, własności Skarbu Państwa w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie.

Zgodnie z Planem Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Myślubórz na lata 2016-2025 do rezerwatu przynależą następujące wydzielone lasnictwa Góralice:

Lp.	Oddział leśny	Nr działek ewidencyjnych	Powierzchnia wydzielania w rezerwacie (ha)
1.	10-21-1-01-267 -c -00	252 (Banie)	1.69
2.	10-21-1-01-267 -b -00	252 (Banie)	2,23
3.	10-21-1-01-267 -f -00	252 (Banie)	1.61
4.	10-21-1-01-267 -a -00 (cz.)	252 (Banie)	1.27
5.	10-21-1-01-267 -g -00	252 (Banie)	1.67

6.	10-21-1-01-267 -h -00	252 (Banie)	5.20
7.	10-21-1-01-267 -j -00	252 (Banie)	2.88
8.	10-21-1-01-267 -l -00	252 (Banie)	0.75

Pismem z dnia 17 września 2024 r., znak: S.RUM.2313.5.2024.AW/IPJ Z-ca Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Szczecinie Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie zaakceptowała włączenie do rezerwatu przyrody części działki nr 731 obręb Swobnica w gminie Banie wskazując na funkcjonowanie na tym obszarze obwodu rybackiego pn. obwód *rybacki jeziora Strzeszowskie na rzece Tywa – nr1* użytkowanego przez Gospodarstwo Rybackie Miedwie na podstawie umowy cywilnoprawnej zawartej z Dyrektorem RZGW w Szczecinie.

Projekt niniejszego zarządzenia został opracowany z uwzględnieniem Wytycznych Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w zakresie redagowania zarządzeń regionalnego dyrektora ochrony środowiska dotyczących rezerwatów przyrody. Powierzchnia rezerwatu wynika z powierzchni poligonu opisanego współrzędnymi punktów załamania granicy rezerwatu (matematyczna suma pola powierzchni rzutu). Zgodnie z dokonаныmi obliczeniami wynosi ona 19,65 ha.

W celu zabezpieczenia rezerwatu przyrody przed zagrożeniami zewnętrznymi, wyznaczono otulinę o powierzchni 12,78 ha.

Nadzór nad przedmiotowym rezerwatem powierzony został Regionalnemu Konserwatorowi Przyrody w Szczecinie.

Zarządzenie będzie miało wpływ na wydatki Budżetu Państwa, w zasobach Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie związane z koniecznością przygotowania planu ochrony dla rezerwatu przyrody (w przeciągu pierwszych pięciu lat od uznania obiektu za rezerwat) oraz realizacji zawartych w nim działań ochronnych i oznakowania granic rezerwatu tablicami urzędowymi, regulaminowymi i informacyjnymi. Część środków na ww. prace pochodzić będzie z funduszy zewnętrznych. Zarządzenie nie będzie mieć bezpośredniego wpływu na rynek pracy, konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki oraz na sytuację i rozwój regionów. Nie naruszy także przepisów zawartych w prawie Unii Europejskiej.

Projekt uznania obszaru za rezerwat przyrody poddano konsultacjom społecznym poprzez publikację informacji na stronie internetowej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie o możliwości wniesienia uwag i wniosków w terminie do dnia 16 września 2024 r. oraz publikację ww. informacji w prasie o zasięgu regionalnym (Głos Szczeciński z dnia 27 sierpnia 2024 r.).

W odniesieniu do rezerwatu przyrody „Źródłiskowa Skarpa Jeziora Dołgie” uwagi zostały wniesione przez Klub Przyrodników oraz Fundację Psubraty. W uwagach wskazano, aby poszerzyć projektowany rezerwat „Źródłiskowa Skarpa Jeziora Dołgie”, tak by umożliwiał kompleksową ochronę źródeł w skarpie Jeziora Dołgie oraz stanowiłby zasób powierzchni referencyjnych żywnych buczyn 9130 w obszarze Natura 2000 Dolina Tywy PLH320050 (w którym to żywe buczyny nie są obecnie chronione biernie nawet na jednym procencie swojej powierzchni). W tym celu zaproponowano aby włączyć do projektu:

a) wydzielenia: 10-21-1-01-281-c-00, 10-21-1-01-281-b-00, Z060850001-1031-a-00, 10-21-1-01-280-c-00 oraz 10-21-1-01-280-f-00. Z dokumentacji Planu Zadań Ochronnych obszaru Natura 2000 PLH320050 Dolina Tywy wynika, że strefa źródeł w obrębie skarpy jeziora Dołgie nie kończy się z końcem wydzielenia o adresie 10-21-1-01-267-l-00, ale źródła występują także na południe od proponowanego rezerwatu, w obrębie wymienionych wydzieleni. W dokumentacji Planu Zadań Ochronnych wydzielenia te wskazane są do ochrony biernej, tym bardziej więc warto je włączyć w granice rezerwatu;

b) wydzielenia 10-21-1-01-280-g-00 oraz 10-21-1-01-280-d-00, tworzące z wyżej wymienionymi naturalny układ przyrodniczy i krajobrazowy. Występuje w nich dobrze wykształcona żywna buczyna ze starym drzewostanem, z dużą ilością martwego drewna i drzew biocenotycznych.

Ww. uwaga nie została uwzględniona. Zasięg granic projektowanego rezerwatu przyrody ustalony został podczas lustracji terenowej przeprowadzonej przez pracowników RDOŚ w Szczecinie oraz RDLP w Szczecinie. Istotą tworzonego rezerwatu było przede wszystkim ujęcie źródłiskowej skarpy jeziora Dołgie (wraz ze źródłami petryfikującymi 7220) oraz najstarszych drzewostanów w zlewni bezpośredniej dla strefy źródłiskowej. W ramach prac przygotowawczych przeanalizowano

ponadto aktualną dokumentację PZO. Wydzielenia dodatkowo proponowane do włączenia wykraczają swym zasięgiem poza rynną jeziorną, nie obejmują płatów źródlisk 7220 a także w większości nie spełniają kryterium kwalifikującego je do ochrony rezerwatowej (zjuwenlizowana postać żywej buczyny 9130 oraz przesuszone postacie łęgów 91E0). Jednocześnie należy wskazać, że oddz. 280d (właściwie wykształcony płat siedliska 9130) objęty jest całoroczną strefą ochrony, ostoi, miejsca rozrodu i regularnego przebywania bielika, zatem w jego granicach nie są prowadzone prace gospodarcze. Ponadto w procedowanym aktualnie projekcie zarządzenia PZO dla obszaru PLH320050 Dolina Tywy zaplanowano wyłączenie z użytkowania gospodarczego (ochronę bierną) następujących wydzielen: 280d, 280f, 280c (część), 281b (część).

Projekt zarządzenia zaopiniowany został pozytywnie przez Regionalną Radę Ochrony Przyrody - uchwała nr 5/2024 z dnia 17 października 2024 r.

Pismem z dnia 15 listopada 2024 r., znak: DZP-WO.6200.82.2024 Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska wniósł uwagi do przedłożonego projektu zarządzenia w zakresie załączników mapowych, tj. konieczności uszczegółowienia objaśnień źródeł map podkładowych. Uwagi Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska zostały uwzględnione, dokonano korekty załączników mapowych w projekcie zarządzenia.

Projekt zarządzenia, na podstawie art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2023 r. poz. 190), został uzgodniony z Wojewodą Zachodniopomorskim pismem z dnia 21 listopada 2024 r., znak: P-1.0522.24.2024.KD.